การสังเคราะห์กรอบแนวคิดการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผ่านการเรียนรู้เชิงการแสดง ผ่านมุมมองมิติภายใน

Synthesizing a Conceptual Framework for Communication Skill Development through Performance-Based Learning: An Inner Dimensions Perspective

ศักดิ์ชัย เอี่ยมกระสินธุ์[1], ชุติมา มณีวัฒนา[2], ผกามาศ จิรจารุภัทร[3], จีรวัฒน์ วันทา[4] และพัฒนา เอี่ยมกระสินธุ์[5]
Sakchai Iamkrasin[1], Chutima Maneewattana[2], Phakamas Jirajarupat[3], Cheerawat Wanta[4] and Patthana Iamkrasin[5]
[1, 2, 3, 4] คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
[5] ศูนย์บริหารความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน มหาวิทยาลัยมหิดล
[1, 2, 3, 4] Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University
[5] Center for Occupational Safety, Health and Workplace Environment Management, Mahidol University
E-mail : [1]sakchai.ia@ssru.ac.th
(Received : Apr 16, 2026 Revised : Jun 4, 2026 Accepted : Jun 4, 2026)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนรู้เชิงการแสดง และวิเคราะห์บทบาทของมิติภายใน (Inner Dimensions) ในการอธิบายกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมของผู้เรียน ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงแนวคิด (Conceptual Research) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Thematic analysis) และการจัดหมวดหมู่ตามกรอบมิติภายใน 4 ด้าน เพื่อสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการแสดง กระบวนการภายใน และการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยอาศัยการวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากงานวิจัยของคณะผู้วิจัยเรื่อง "การบูรณาการทักษะด้านการแสดงสู่การพัฒนาผู้ตรวจประเมิน" (ศักดิ์ชัย เอี่ยมกระสินธุ์ และคณะ, 2566) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามิติภายในของมนุษย์

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนรู้เชิงการแสดงประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนที่มีความสัมพันธ์แบบองค์รวม ได้แก่ 1) การเรียนรู้เชิงการแสดงในบริบทการเป็นเครื่องมือ 2) มิติภายในในฐานะกลไกการเปลี่ยนแปลง และ 3) การพัฒนาแบบองค์รวมในฐานะผลลัพธ์ โดยมิติภายในทั้ง 4 ด้าน อันประกอบด้วย มิติกายภาพ มิติทางความคิด มิติทางอารมณ์ และมิติทางความสัมพันธ์ ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมการแสดงกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยมิติกายภาพเป็นฐานนำไปสู่ความพร้อมทางความคิด อารมณ์ และความสัมพันธ์ตามลำดับ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก (Inside-Out Transformation) การศึกษาชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่ได้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับระดับการทำงานของมิติภายใน เช่น การรับรู้ตนเอง การจัดการอารมณ์ และการตระหนักรู้ต่อผู้อื่น ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้ที่สร้างพื้นที่ปลอดภัยเชิงจิตวิทยาและส่งเสริมการสะท้อนตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมและมีความฉลาดทางอารมณ์อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ทักษะด้านการแสดง, มิติภายใน, การพัฒนาแบบองค์รวม, ทักษะการสื่อสาร

Abstract

This article aims to synthesize a conceptual framework for communication skills development through performance-based learning, and to analyze the role of inner dimensions in explicating the holistic developmental processes of learners. The study employs a conceptual research methodology, utilizing thematic analysis and categorical classification based on a four-dimensional inner framework to synthesize the interrelationships among performance activities, internal processes, and communication skills development. The analysis draws upon data interpretation from the research team's prior study entitled *"The Integration of Performance Skills for Good Health*

and Well-being Auditors" (Sakchai Iamkrasin et al., 2023), in conjunction with a review of relevant literature on human inner dimension development.

The findings reveal that the process of communication skills development through performance-based learning comprises three core components in holistic interrelation: (1) performance-based learning as an instrumental context, (2) inner dimensions as mechanisms of transformation, and (3) holistic development as an outcome. The four inner dimensions—physical, cognitive, emotional, and relational—serve as essential linking mechanisms between performance activities and communication skills development, wherein the physical dimension functions as the foundational base, progressively enabling cognitive, emotional, and relational readiness in sequence, and ultimately facilitating inside-out transformation. The study demonstrates that sustainable development is contingent not solely upon external activities, but upon the degree of engagement across the inner dimensions, encompassing self-awareness, emotional regulation, and awareness of others. The research recommendations underscore the critical importance of designing learning experiences that cultivate psychological safety and foster self-reflection, so as to enable genuinely holistic learner development and authentic emotional intelligence.

Keywords: Performance-Based Learning, Inner Dimensions, Holistic Development, Communication Skills

บทนำ

หลักสูตรอบรมในปัจจุบันต่างมุ่งเน้นการประเมินความสำเร็จของหลักสูตรโดยพิจารณาจากความพึงพอใจของผู้อบรมเป็นลำดับต้น ๆ ซึ่งเป็นเพียงการประเมินในระดับปฏิกิริยา (reaction) ตามโมเดลของ Kirkpatrick (บุญญวินิจ, 2024) ที่ไม่สามารถรับประกันการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะยาวได้ การอบรมจำนวนมากจึงมักไม่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมได้อย่างยั่งยืน (Burke & Hutchins, 2007) เนื่องจากไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระดับความคิดหรือกระบวนการภายในของผู้เรียน (ศักดิ์ชัย เอี่ยมกระสินธุ์ และคณะ, 2566) งานวิจัยพบว่ามีหลักสูตรการอบรมเพียงประมาณร้อยละ 10 ของการฝึกอบรมเท่านั้นที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แท้จริง (Georgenson, 1982, อ้างถึงใน Burke & Hutchins, 2007, น. 266) และข้อมูลจาก Saks (2002) ยังชี้ให้เห็นว่าร้อยละ 49 ของผู้เข้ารับการอบรมล้มเหลวในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ทันทีหลังการอบรม และร้อยละ 70 ล้มเหลวภายในการนำความรู้ไปในภายในระยะเวลาหนึ่งปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการอบรมที่มุ่งเน้นเพียงผลลัพธ์ภายนอกโดยละเลยมิติที่ลึกซึ้งกว่า เช่น การรับรู้ตนเอง การจัดการอารมณ์ และความตระหนักรู้ต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากภายในสู่ภายนอกอย่างยั่งยืน (Menggo, 2022; Kleemola et al., 2022)

แม้ว่างานวิจัยหลายชิ้นจะชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของการเรียนรู้เชิงการแสดงต่อการพัฒนาผู้เรียนในหลายมิติ ทั้งด้านร่างกาย ความคิด อารมณ์ และความสัมพันธ์ แต่ยังขาดกรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างที่สามารถอธิบายกลไกภายในที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างทักษะการแสดงกับมิติภายใน ซึ่งอาจทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบองค์รวม (Walther, 2020) การทำความเข้าใจกลไกเหล่านี้จะช่วยให้การออกแบบการเรียนรู้เชิงการแสดงมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

จากช่องว่างดังกล่าวนี้ คณะผู้วิจัยจึงมุ่งหวังในการสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการอธิบายการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนรู้ทักษะทางด้านการแสดง โดยอาศัยเรื่องของมิติภายในเป็นกรอบในการวิเคราะห์และตีความผลการวิจัยเดิมของคณะผู้วิจัยเรื่อง "การบูรณาการทักษะด้านการแสดงสู่การพัฒนาผู้ตรวจประเมิน" (ศักดิ์ชัย เอี่ยมกระสินธุ์ และคณะ, 2566) ซึ่งมุ่งศึกษาการบูรณาการทักษะด้านการแสดงเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียน การวิจัยนี้ไม่ได้มุ่งเน้นการวัดผลหรือทดสอบสมมติฐานใหม่ แต่เป็นการตีความผลลัพธ์เดิมผ่านมุมมองเชิงแนวคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม

กรอบการวิเคราะห์ของบทความนี้พิจารณาการพัฒนาใน 4 มิติ ได้แก่ มิติกายภาพ มิติทางความคิด มิติทางอารมณ์ และมิติทางความสัมพันธ์ ซึ่งสะท้อนถึงองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม โดยใช้มิติภายในเป็นกรอบในการอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงการแสดงกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละมิติ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิเคราะห์เชิงแนวคิด (conceptual analysis) โดยอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยเดิมเป็นฐานในการตีความผ่านกระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (thematic analysis) และการจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่กำหนด เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของมิติภายในในการพัฒนาทักษะการ

สื่อสารและการพัฒนาแบบองค์รวมของผู้เรียน บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอกรอบแนวคิดที่สามารถใช้เป็นฐานในการอธิบายและต่อยอดการออกแบบการเรียนรู้เชิงการแสดงในอนาคต โดยเน้นให้เห็นบทบาทของมิติภายในในฐานะกลไกสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม

บทความนี้พัฒนาจากงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของผู้เขียน ซึ่งศึกษาการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้เชิงการแสดงเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและการเรียนรู้ภายในของผู้เข้าร่วมอบรม โดยบทความนี้มุ่งนำข้อมูลเชิงคุณภาพจากงานวิจัยเดิมมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ใหม่ผ่านกรอบแนวคิดมิติภายใน (inner dimensions) เพื่ออธิบายกลไกของการเปลี่ยนแปลงภายในที่สัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยมุ่งนำเสนอคุณูปการใหม่ 3 ข้อต่อองค์ความรู้ในสาขาการเรียนรู้เชิงการแสดงและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ 1) บทความนี้นำเสนอกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการในรูปแบบ Input–Transformative Mechanism–Outcome ที่อธิบาย **กลไกภายใน** ของการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งงานวิจัยก่อนหน้าในสาขาวิชาศิลปะการแสดงมุ่งเน้นอธิบายเฉพาะผลลัพธ์ภายนอกที่สังเกตได้ โดยยังไม่มีกรอบใดอธิบายกระบวนการภายในในบริบทของการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ใหญ่ในองค์กรได้อย่างครบถ้วน 2) บทความนี้ชี้ให้เห็นว่ามิติกายภาพซึ่งเป็นจุดเด่นของศาสตร์การแสดง ทำหน้าที่เป็นฐานสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนามิติทางความคิด อารมณ์ และความสัมพันธ์ในลักษณะองค์รวม ซึ่งเป็นมุมมองที่แตกต่างจากกรอบ SEL หรือ EQ ที่มักละเว้นมิติกายภาพออกไป และ 3) ผลการสังเคราะห์นี้มีนัยเชิงปฏิบัติสำหรับนักออกแบบหลักสูตรและผู้ประกอบวิชาชีพด้านละครประยุกต์ในการกำหนดโจทย์ กระบวนการ และเกณฑ์ประเมินที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงมิติภายในได้อย่างเป็นรูปธรรม มากกว่าการประเมินเพียงระดับพฤติกรรมภายนอกหรือความพึงพอใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนรู้เชิงการแสดง
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของมิติภายใน (Inner Dimensions) ในการอธิบายกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมของผู้เรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงตีความ (Interpretive Qualitative Synthesis) โดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของผู้วิจัย เรื่องการบูรณาการทักษะด้านการแสดงสู่การพัฒนาสุขภาวะ มาเป็นฐานในการวิเคราะห์ใหม่ผ่านกรอบแนวคิดมิติภายใน (inner dimensions) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเรียนรู้เชิงการแสดงกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้

บทความนี้เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยเดิมของคณะผู้เขียนเรื่องการบูรณาการทักษะด้านการแสดงสู่การพัฒนาสุขภาวะ ซึ่งศึกษากระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการแสดงและการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เข้าร่วมอบรม โดยบทความนี้มุ่งตีความข้อมูลเดิมใหม่ผ่านกรอบแนวคิดมิติภายใน (Inner Dimensions) เพื่ออธิบายกลไกการเปลี่ยนแปลงภายในที่สัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

บทความนี้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากงานวิจัยเรื่อง การบูรณาการทักษะด้านการแสดงสู่การพัฒนาผู้ตรวจประเมิน (ศักดิ์ชัย เอี่ยมกระสินธุ์ และคณะ, 2566) โดยนำผลการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกการเรียนรู้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเพื่อให้การศึกษาสามารถอธิบายกระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนรู้เชิงการแสดงในมิติที่ลึกยิ่งขึ้น บทความนี้จึงเลือกใช้แนวทางการวิจัยเชิงแนวคิด (conceptual research) โดยมุ่งเน้นการตีความและสังเคราะห์องค์ความรู้จากผลการวิจัยเดิมของผู้วิจัย ร่วมกับการทบทวนเอกสารและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมกับลักษณะของการศึกษาที่มิได้มุ่งแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์เพิ่มเติม แต่ต้องการอธิบายความสัมพันธ์เชิงกลไกระหว่างการเรียนรู้เชิงการแสดงกับการพัฒนาแบบองค์รวมผ่านกรอบมิติภายใน การดำเนินการวิจัยจึงให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการตีความเชิงแนวคิดเป็นหลัก เพื่อจัดระเบียบและเชื่อมโยงข้อมูลจากงานวิจัยเดิมเข้าสู่กรอบการวิเคราะห์ที่กำหนด อันนำไปสู่การสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดที่สามารถอธิบายบทบาทของมิติภายในในฐานะกลไกสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน

แหล่งข้อมูลในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในบทความนี้มาจากงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของผู้วิจัย ซึ่งศึกษากระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการแสดงเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เข้าร่วมอบรม โดยข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้
2. บันทึกภาคสนามของคณะผู้วิจัย
3. เอกสารและผลงานที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการเรียนรู้

ข้อมูลดังกล่าวถูกนำมาทบทวนและคัดเลือกเฉพาะส่วนที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเรียนรู้เชิงการแสดง การเปลี่ยนแปลงภายในของผู้เรียน และการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงแนวคิด (conceptual research) โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากงานวิจัยเดิมของผู้วิจัยเป็นหลัก มิได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิใหม่เพิ่มเติม

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้จากงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของผู้วิจัย เรื่อง “การบูรณาการทักษะด้านการแสดงสู่การพัฒนาผู้ตรวจประเมิน” ซึ่งประกอบด้วยผลการศึกษา พฤติกรรมของผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ทางด้านทักษะการแสดง โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นผลจากการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีที่ได้กำหนดไว้ในงานวิจัยต้นฉบับ

1.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดทฤษฎีที่สนับสนุน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงการแสดง (performance-based learning) แนวคิดมิติภายใน (inner dimensions) และการพัฒนาแบบองค์รวม (holistic development) โดยสืบค้นจากฐานข้อมูลวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ทั้งนี้ การคัดเลือกข้อมูลใช้เกณฑ์ความสอดคล้องกับประเด็นการศึกษา ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และความเกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยกำหนด

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงตีความ (Interpretive Analysis) ร่วมกับการสังเคราะห์เชิงแนวคิด (conceptual synthesis) ซึ่งมีขั้นตอนที่เป็นระบบ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทบทวนและคัดเลือกข้อมูล (data review and selection)

คณะผู้วิจัยทบทวนข้อมูลเชิงคุณภาพทั้งหมดจากงานวิจัยต้นฉบับ ได้แก่ บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ บันทึกภาคสนามของผู้วิจัย จากนั้นจึงคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงด้านการสื่อสารและกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เข้าร่วมอย่างชัดเจน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือก 3 ประการ คือ (1) ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร (2) ความสามารถในการสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในมิติภายในอย่างน้อยหนึ่งด้าน และ (3) ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับสู่บันทึกต้นฉบับได้

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการสร้างรหัส (thematic analysis and coding)

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่คัดเลือกแล้วมาดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Thematic Analysis) ตามแนวทางของ Braun และ Clarke (2006) โดยเริ่มจากการอ่านข้อมูลซ้ำหลายรอบเพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจข้อมูลที่ได้รับ จากนั้นจึงจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้ โดยเฉพาะรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางความคิด การจัดการอารมณ์ และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียน รหัสที่ได้จากขั้นตอนนี้ถูกนำมาทบทวนและปรับโดยผู้วิจัยร่วมทุกคนเพื่อให้มีความสอดคล้องกัน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดหมวดหมู่ตามกรอบมิติภายใน (categorization by inner dimensions framework)

การจัดหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดมิติภายใน 4 ด้าน ได้แก่ มิติด้านกายภาพ มิติด้านความคิด มิติด้านอารมณ์ และมิติด้านความสัมพันธ์ การจัดหมวดหมู่นี้มิได้เป็นการบังคับให้ข้อมูลเข้าสู่กรอบที่กำหนดไว้ล่วงหน้าทั้งหมด หากแต่เปิดโอกาสให้ข้อมูลบางส่วนที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติมากกว่าหนึ่งด้านสามารถถูกจัดให้อยู่ในหลายหมวดหมู่พร้อมกันได้ เพื่อรักษาความซับซ้อนและความเป็นองค์รวมของข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์และตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (synthesis and credibility check)

คณะผู้วิจัยสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการแสดง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในในแต่ละมิติ และการพัฒนาทักษะการสื่อสาร จนนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดเชิงสังเคราะห์ของการวิจัย เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของการตีความ คณะผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) โดยเปรียบเทียบผลการตีความจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ บันทึกการสังเกตพฤติกรรม บันทึกภาคสนาม ผลของการทำกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยร่วมทุกท่านได้ทบทวนและให้ความเห็นต่อผลการตีความในแต่ละขั้นตอน เพื่อลด

อคติที่อาจเกิดจากการตีความโดยผู้วิจัยคนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ข้อสรุปที่ได้จากกระบวนการนี้จึงสะท้อนการตีความร่วมกันของคณะผู้วิจัย และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากงานวิจัยต้นฉบับ

ผลการงานวิจัย

จากการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนด โดยอาศัยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการตีความเชิงแนวคิดจากข้อมูลในงานวิจัยเดิม ร่วมกับการทบทวนเอกสารและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยสามารถจัดระเบียบและเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้เข้าสู่กรอบการวิเคราะห์ที่มุ่งเน้นบทบาทของมิติภายในในการอธิบายการพัฒนาของผู้เรียนโดยการวิเคราะห์ดังกล่าวนำไปสู่การสังเคราะห์กรอบแนวคิดที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้เชิงการแสดง กระบวนการภายในของผู้เรียน และการพัฒนาแบบองค์รวม ทั้งนี้ เพื่อให้การนำเสนอผลการวิจัยมีความชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิด และ (2) ผลการตีความการพัฒนาผู้เรียนผ่านมิติภายใน

1. ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิด

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยเดิมร่วมกับการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดในการอธิบายการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนรู้เชิงการแสดงในมิติที่ลึกยิ่งขึ้น พบว่า กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมิได้ส่งผลต่อผู้เรียนเพียงในระดับพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้เท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกระบวนการภายในของผู้เรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาแบบองค์รวม

กรอบแนวคิดที่สังเคราะห์ได้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนที่มีความสัมพันธ์องค์รวม ได้แก่ (1) การเรียนรู้เชิงการแสดง (Performance-Based Learning) ในฐานะปัจจัยนำเข้า (Input) (2) มิติภายใน (Inner Dimensions) ในฐานะกลไกการเปลี่ยนแปลง (Transformative Mechanism) และ (3) การพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Development) ในฐานะผลลัพธ์ (Outcome)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน
ที่มา: คณะผู้วิจัย

ในส่วนของการเรียนรู้เชิงการแสดง ทำหน้าที่เป็นบริบทของประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย ความคิด อารมณ์ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กิจกรรมทางด้านการแสดงมีลักษณะเฉพาะที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องเผชิญกับสถานการณ์จำลอง การสวมบทบาท และการสื่อสารที่ต้องอาศัยทั้งการแสดงออกและการรับรู้ ซึ่งส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างลึกในกระบวนการเรียนรู้ ตัวอย่างจากผลการดำเนินกิจกรรมในงานวิจัย พบว่า ผู้เรียนได้เข้าร่วมกระบวนการฝึกการแสดงที่เน้นการสวมบทบาทและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยในระหว่างการฝึก ผู้เรียนต้องสมมติบทบาท ใช้ความคิดในการตีความสถานการณ์ และใช้การสื่อสารทั้งทางวัจนภาษาและอวัจนภาษาในการถ่ายทอดอารมณ์และความหมายไปยังผู้อื่น ในกระบวนการดังกล่าว ผู้เรียนไม่ได้เพียงแค่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สอน แต่ต้องเผชิญกับสถานการณ์จำลองที่เปิดโอกาสให้เกิดการตัดสินใจ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการปรับตัวต่อการแสดง

ร่วมกับผู้อื่น เช่น การตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีการแสดงออกแตกต่างกัน หรือการปรับจังหวะการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทของการแสดงที่กำหนด ลักษณะของกิจกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้ทักษะทางการแสดงเป็นพื้นที่ที่ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างรอบด้าน ทั้งในมิติกายภาพ ความคิด อารมณ์ และความสัมพันธ์ ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างลึก และเป็นพื้นฐานสำคัญที่เอื้อต่อการเกิดกระบวนการภายในในลำดับถัดไป

อย่างไรก็ตาม ผลการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้เชิงการแสดงนำไปสู่การพัฒนาไม่ได้เกิดจากกิจกรรมภายนอกเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับ “กระบวนการภายใน” ของผู้เรียน ซึ่งถูกอธิบายผ่านกรอบมิติภายใน (inner dimensions) โดยมิติภายในนี้ครอบคลุมกระบวนการสำคัญ ได้แก่ การรับรู้ตนเอง (self-awareness) การใคร่ครวญ (reflection) การจัดการอารมณ์ (emotional regulation) และการตระหนักรู้ต่อผู้อื่น (social awareness) เมื่อพิจารณาประกอบกับรูปแบบกิจกรรมที่ปรากฏในงานวิจัยเดิม พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เชิงการแสดงที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมการสวมบทบาท (role-playing) และการแสดงสถานการณ์จำลอง (improvisation) มีลักษณะเฉพาะที่เอื้อต่อการกระตุ้นกระบวนการภายในดังกล่าวอย่างเป็นลำดับขั้น กล่าวคือ ในระหว่างการสวมบทบาท ผู้เรียนต้องเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจตนเองทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความรู้สึก และรูปแบบการสื่อสารของตน ซึ่งสะท้อนถึงกระบวนการรับรู้ตนเอง (self-awareness) ที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบระหว่าง “ตัวตนจริง” กับ “บทบาท (ผู้ตรวจประเมิน) ที่ได้รับ”

ในสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องเผชิญกับความไม่คุ้นเคยหรือแรงกดดันจากการแสดง เช่น ความประหม่า ความไม่มั่นใจ หรือการต้องตอบสนองแบบทันทีทันใดในกิจกรรม improvisation ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ทักษะการจัดการอารมณ์ (emotional regulation) เพื่อควบคุมและปรับสมดุลภาวะภายในของตนให้สามารถดำเนินการแสดงต่อไปได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมการแสดงมีศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาการด้านตระหนักรู้ต่อผู้อื่น (social awareness) ผ่านการสังเกตอารมณ์ ท่าทาง และเจตนาของคู่แสดง รวมถึงการปรับการสื่อสารของตนให้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จากตัวอย่างกิจกรรมดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้เชิงการแสดงไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์การพัฒนา หากแต่ทำหน้าที่เป็น “พื้นที่ประสบการณ์” ที่เปิดโอกาสให้กระบวนการภายในของผู้เรียนได้ทำงานอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน ซึ่งกระบวนการภายในนี้เองที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่มิติที่ลึกและยั่งยืน

การพัฒนามิติภายในดังกล่าวทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดง กระบวนการภายในจะถูกกระตุ้นให้เกิดการรับรู้และประมวลผลประสบการณ์อย่างมีความหมาย ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทั้งในระดับความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม ผลลัพธ์ของกระบวนการดังกล่าวสะท้อนออกมาในรูปของการพัฒนาแบบองค์รวม (holistic development) ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 4 มิติ ได้แก่ มิติกายภาพ มิติด้านความคิด มิติด้านอารมณ์ และมิติด้านความสัมพันธ์ โดยทั้ง 4 มิตินี้มิได้เกิดขึ้นอย่างแยกส่วน หากแต่มีความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกันในลักษณะบูรณาการ

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนตามภาพที่ 1 จึงสามารถอธิบายได้ในลักษณะของกระบวนการต่อเนื่อง กล่าวคือ การเรียนรู้เชิงการแสดงทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นประสบการณ์ ขณะที่มิติภายในทำหน้าที่เป็นกลไกในการประมวลผลและตีความประสบการณ์ดังกล่าว และนำไปสู่การพัฒนาแบบองค์รวมในมิติต่าง ๆ ของผู้เรียน นอกจากนี้ กรอบแนวคิดที่สังเคราะห์ได้ยังชี้ให้เห็นว่า ระดับของการพัฒนาที่เกิดขึ้นมิได้ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของกิจกรรมการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับระดับของการทำงานของมิติภายในของผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีการตระหนักรู้และสามารถใคร่ครวญประสบการณ์ของตนเองได้อย่างลึกซึ้งจะมีแนวโน้มที่จะเกิดการพัฒนาในระดับที่ลึกและยั่งยืนมากกว่าผู้เรียนที่มีส่วนร่วมเพียงในระดับพฤติกรรม ดังนั้น กรอบแนวคิดนี้จึงมิได้มองการเรียนรู้เชิงการแสดงในฐานะ “กิจกรรม” หากแต่มองในฐานะ “กระบวนการพัฒนา” ที่มีมิติภายในเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้กับผลลัพธ์ของการพัฒนาแบบองค์รวม

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมิติด้านใน จุดมุ่งเน้นการพัฒนา กลไกและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

มิติการเรียนรู้	กิจกรรมการแสดงที่ใช้	จุดเน้นการพัฒนา (Focus)	กลไกจากศาสตร์การแสดงที่ใช้	การประเมินผล	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Outcome)
กายภาพ	การใช้กล้ามเนื้อบนใบหน้าเพื่อแสดงอารมณ์	การตระหนักรู้ในร่างกาย (Body Awareness)	การใช้ภาษากาย, สีหน้า ท่าทาง, การควบคุมลมหายใจ	บันทึกภาคสนาม การสังเกตพฤติกรรม	สื่อสารได้เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับเจตนา
ความคิด	Inner Monologue	การคิดเชิงวิพากษ์และยืดหยุ่น (Cognitive Flexibility)	ระบบ 9 ประการของสตานิสลาฟสกี้การวิเคราะห์ตัวละคร	บันทึกภาคสนาม การสังเกตพฤติกรรม	เข้าใจบริบทที่ซับซ้อนและมองได้หลายมุมมอง
อารมณ์	Magic If	ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	เทคนิค Magic If การสื่อสารอย่างสันติ (NVC)	บันทึกภาคสนาม การสังเกตพฤติกรรม เสียงสะท้อนจากผู้เข้าร่วม	จัดการอารมณ์ตนเองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
ความสัมพันธ์	Role Play, Improvisation	การสร้างความร่วมมือ (Collaboration)	การฟังเชิงลึก (Active Listening) การสวมบทบาทกลุ่ม	บันทึกภาคสนาม การสังเกตพฤติกรรม เสียงสะท้อนจากผู้เข้าร่วม	สร้างความไว้วางใจและบรรยากาศการทำงานที่ดี

ที่มา: คณะผู้วิจัย

2.การตีความการพัฒนาผู้เรียนผ่านมิติภายในของผู้เรียน

การพัฒนาทักษะมนุษย์ โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ มักถูกมองในมิติของพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตได้ อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์เชิงลึกแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและแท้จริงนั้นหยั่งรากลึกอยู่ใน มิติภายใน (inner dimensions) ของบุคคล ซึ่งเป็นแก่นแท้ที่ขับเคลื่อนการพัฒนาแบบองค์รวม (Susanto et al., 2025) บทความนี้จะวิเคราะห์บทบาทของมิติภายในทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ มิติกายภาพ มิติทางความคิด มิติทางอารมณ์ และมิติทางความสัมพันธ์ ในการอธิบายกระบวนการพัฒนาที่ครอบคลุมและครอบคลุมองค์รวมของผู้เรียน โดยอ้างอิงจากงานวิจัยที่บูรณาการศาสตร์การแสดงเข้ากับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของกลุ่มผู้เรียน

1. ความเชื่อมโยงและองค์รวมของมิติภายใน

ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิดจากการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า มิติภายในทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย มิติกายภาพ มิติทางความคิด มิติทางอารมณ์ และมิติทางความสัมพันธ์ ไม่ได้มีลักษณะการทำงานที่เป็นอิสระหรือแยกส่วนจากกันอย่างสิ้นเชิง หากแต่มีความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างเป็นองค์รวม (dynamic interaction) (Miller, 1992; กณกพชร เรืองกรี, 2568) การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาที่เกิดขึ้นในมิติใดมิติหนึ่งมักจะส่งผลกระทบต่อเนื่อง (chain reaction) ไปยังมิติอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ (Susanto et al., 2025; Nature, 2024) นำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนและเป็นองค์รวม (holistic transformation) ของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง (Mezirow, 1997; วิจารณ์ พานิช, 2562)

ในขั้นต้น มิติทางกายภาพทำหน้าที่เป็นฐานสำคัญของกระบวนการพัฒนาทั้งหมด เนื่องจากการตระหนักรู้และการควบคุมร่างกาย (body awareness and control) เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้เรียนสามารถจัดการกับสภาวะภายในของตนเองได้ เมื่อร่างกายอยู่ในสภาวะที่ผ่อนคลายและพร้อมใช้งาน จะส่งผลโดยตรงต่อการลดความตึงเครียดทางสรีระ ซึ่งช่วยให้จิตใจเข้าสู่สภาวะสงบและมีสมาธิที่

มั่นคงมากขึ้น (Agree, 2025; Dierking, 2021) สภาวะความพร้อมทางกายภาพนี้เองที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้มิติทางความคิดและมิติทางอารมณ์สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (Empowered Parents, 2025; ICAHT, 2025)

ความสัมพันธ์ระหว่างมิติทางความคิดและมิติทางอารมณ์เป็นอีกหนึ่งหัวใจสำคัญที่อธิบายกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม โดยมิติทางความคิดจะทำหน้าที่เป็นผู้นำทางอารมณ์ (cognitive-driven emotion) (Torrence & Connelly, 2019) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทำความเข้าใจสถานการณ์อย่างมีวิจารณญาณ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถตีความและจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผลและเท่าทันสภาวะปัจจุบัน การมีโครงสร้างทางความคิดที่เข้มแข็งจะช่วยลดปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่รุนแรงหรือไม่เหมาะสม และส่งเสริมให้เกิดการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์และมีวุฒิภาวะ (Torrence & Connelly, 2019)

ในขณะเดียวกัน มิติทางอารมณ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วจะทำหน้าที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในมิติทางความสัมพันธ์ การที่ผู้เรียนสามารถรับรู้และทำความเข้าใจในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น (emotional intelligence) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างความเห็นอกเห็นใจ (empathy) และความเข้าใจอันดีต่อกัน (Pinnacle Wellbeing, 2025) ซึ่งเป็นรากฐานที่มั่นคงในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Pinnacle Wellbeing, 2025) นอกจากนี้ คุณภาพของความสัมพันธ์กับผู้อื่นในมิติทางความสัมพันธ์ยังทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนถึงระดับการพัฒนาในมิติอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีความมั่นใจในตนเองผ่านการควบคุมร่างกายที่ดี มีระบบความคิดที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น รวมถึงมีความสามารถในการจัดการอารมณ์ที่สมดุล มักจะสามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้อย่างเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพสูงสุด (Empowered Parents, 2025; ICAHT, 2025; Pinnacle Wellbeing, 2025)

ด้วยเหตุนี้ องค์รวมของมิติภายในทั้ง 4 ด้านจึงเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสอดประสานกัน การพัฒนาผู้เรียนเชิงองค์รวมจึงไม่ใช่เพียงการมุ่งเน้นที่มิติใดมิติหนึ่ง แต่เป็นการสร้างสมดุลและการเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอกที่แท้จริงและยั่งยืนในที่สุด

ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนความเชื่อมโยงและองค์รวมของมิติภายใน

จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการในหลักสูตรการพัฒนาทักษะการสื่อสาร กิจกรรมการเรียนรู้ที่โดดเด่นและแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของมิติภายในทั้งสี่ด้านได้อย่างชัดเจน คือ กิจกรรมการสวมบทบาทสมมติ (role play) ผ่านเทคนิค "Magic If" หรือ "มนต์สมมติ" ของสตานิสลาฟสกี้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องจำลองสถานการณ์การตรวจประเมินหรือการสื่อสารที่ท้าทาย โดยเริ่มจากการใช้ มิติกายภาพ เป็นฐานในการสร้างตัวละครผ่านการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ การวางท่าทาง และการควบคุมน้ำเสียงให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ สภาวะทางกายภาพที่เปลี่ยนไปนี้ไม่ได้เป็นเพียงการแสดงออกภายนอก แต่ทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความพร้อมในการเข้าสู่ มิติทางความคิด ที่ลุ่มลึกขึ้น โดยผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจและบริบทของตัวละคร (Stanislavski’s Nine Questions) ซึ่งช่วยให้เกิดการตระหนักรู้ในมิติทางความคิดและมองเห็นสถานการณ์จากมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม

องค์รวมของการพัฒนาที่สำคัญเกิดขึ้นเมื่อมิติทางความคิดเริ่มส่งผลต่อ มิติทางอารมณ์ อย่างเป็นระบบ เมื่อผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์และทำความเข้าใจความต้องการลึก ๆ ของตัวละครผ่านเทคนิค Magic If ได้แล้ว จะนำไปสู่การเกิดความรู้สึกร่วมและการจัดการอารมณ์ (emotional regulation) ที่สอดคล้องกับสถานการณ์จำลองนั้น ๆ ตัวอย่างที่ชัดเจนจากการวิจัยคือ เมื่อผู้เรียนต้องสวมบทบาทเป็นผู้ตรวจประเมินที่เผชิญกับสถานการณ์ที่กดดัน การมีความเข้าใจเชิงลึกในมิติทางความคิดจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมอารมณ์ที่ขุ่นมัวและเปลี่ยนเป็นการสื่อสารอย่างมีสติและเห็นอกเห็นใจ (empathy) ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญไปสู่ มิติทางความสัมพันธ์ โดยในระหว่างการทำกิจกรรม ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการฟังเชิงลึก (active listening) และการสื่อสารอย่างไม่ใช้ความรุนแรง (NVC) เพื่อสร้างความร่วมมือและความไว้วางใจกับคู่สนทนาในสถานการณ์จำลองนั้น ๆ (ศักดิ์ชัย เอี่ยมกระสินธุ์ และคณะ, 2566)

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมนี้สะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในมิติทางความสัมพันธ์ (การสื่อสารที่ราบรื่นและความร่วมมือที่ดี) เป็นผลผลิตโดยตรงจากองค์รวมที่สอดประสานกันของมิติกายภาพที่ผ่อนคลาย มิติทางความคิดที่เฉียบคม และมิติทางอารมณ์ที่สมดุล กิจกรรมการสวมบทบาทจึงไม่ได้เป็นเพียงการฝึกทักษะการสื่อสารภายนอก แต่เป็นพื้นที่แห่งการบูรณาการมิติภายในทั้งสี่ด้านเข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. การพัฒนาแบบองค์รวมผ่านการเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก

กระบวนการพัฒนาผู้เรียนเชิงองค์รวมตามกรอบแนวคิดนี้ สามารถอธิบายได้ผ่านปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก (inside-out transformation) ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนสภาวะภายในจิตใจ ความคิด และความรู้สึก เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอกที่สอดคล้องและยั่งยืน การพัฒนาในลักษณะนี้ก้าวข้ามขีดจำกัดของการฝึกฝนทักษะเพียงผิวเผิน (surface-level skills) ไปสู่การสร้างความตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของการเปลี่ยนแปลง เมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจในกลไกภายในของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบความคิดที่จำกัด หรือปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ผู้เรียนจะสามารถเลือกที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีสติและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แทนที่จะเป็นเพียงการแสดงพฤติกรรมตามความเคยชินเดิม ๆ

จากงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงการพัฒนาจากภายในสู่ภายนอกได้อย่างชัดเจนคือ กิจกรรมการสะท้อนตนเองผ่านกระบวนการ "Inner Monologue" หรือ "ความคิดภายใน" ซึ่งเป็นเทคนิคการแสดงที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อสำรวจความนึกคิดเบื้องลึกของผู้เรียนในขณะที่กำลังสื่อสาร ในกิจกรรมนี้ ผู้เรียนจะได้รับมอบหมายให้เผชิญกับสถานการณ์จำลองที่สร้างความกดดันหรือความขัดแย้ง และต้องหยุดเพื่อทบทวน "ความคิดภายใน" ของตนเองในขณะนั้น กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความขัดแย้งระหว่างความต้องการภายในกับพฤติกรรมที่แสดงออกภายนอกได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนที่มักจะแสดงท่าทีแข็งกร้าวในขณะสื่อสาร อาจค้นพบว่าเสียงในใจที่แท้จริงคือความกลัวที่จะไม่ได้รับการยอมรับ การตระหนักรู้ในมิติภายในนี้เองที่กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ (turning point) ที่ทำให้ผู้เรียนเริ่มปรับเปลี่ยนทัศนคติและสภาวะทางอารมณ์จากภายใน ซึ่งส่งผลให้ภาษากายและคำพูดที่แสดงออกภายนอกมีความนุ่มนวลและสร้างสรรค์ขึ้นโดยธรรมชาติ (ศักดิ์ชัย เอี่ยมกระสินธุ์ และคณะ, 2566)

ผลการวิจัยยืนยันว่า การเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นจากมิติภายในเช่นนี้ นำไปสู่การพัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีความยั่งยืนและยืดหยุ่นสูง เนื่องจากพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกนั้นหยั่งรากลึกอยู่ในความเข้าใจและความตระหนักรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนเอง กิจกรรมการสะท้อนตนเองจึงทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างมิติภายในที่ซับซ้อนกับการแสดงออกภายนอกที่ทรงพลัง นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เป็นองค์รวมและมีความฉลาดทางอารมณ์อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการบูรณาการศาสตร์การแสดงเข้ากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมที่ขับเคลื่อนโดยมิติภายในสามารถอธิบายได้ว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก (inside-out transformation) ซึ่งหมายถึงการที่การเปลี่ยนแปลงในระดับจิตใจ ความคิด และความรู้สึกภายใน นำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอกที่สอดคล้องและยั่งยืน

นัยยะต่อการออกแบบการเรียนรู้และการพัฒนา

ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของมิติภายใน (inner dimensions) ในการพัฒนาแบบองค์รวมของผู้เรียน มีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การออกแบบการเรียนรู้ในลักษณะนี้ก้าวข้ามจากการถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎี (theoretical knowledge) ไปสู่การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงลึก (deep learning experience) ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสำรวจและพัฒนาตนเองในระดับมิติภายในทั้ง 4 ด้านอย่างสมดุล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการศาสตร์การแสดงเข้ากับกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) เพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์จำลองที่สะท้อนความเป็นจริงและสามารถทดลองปรับเปลี่ยนสภาวะภายในของตนเองได้อย่างปลอดภัย

องค์ประกอบสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงนัยยะนี้คือ การสร้าง "พื้นที่ปลอดภัยเชิงจิตวิทยา" (psychological safe space) ผ่านกิจกรรมการละลายพฤติกรรม (ice breaking) และการสร้างพื้นที่รวมถึงการใช้กิจกรรมสร้างความไว้วางใจ (trust exercises) ซึ่งเป็นขั้นตอนพื้นฐานที่ขาดไม่ได้ในการเตรียมความพร้อมทางกายภาพและจิตใจของผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการสร้างความไว้วางใจช่วยลดกำแพงในมิติทางอารมณ์และความสัมพันธ์ ทำให้ผู้เรียนกล้าที่จะเปิดเผยและสำรวจมิติทางความคิดภายในของตนเองโดยไม่ต้องกังวลถึงการตัดสิน ตัวอย่างเช่น กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์เรื่องราวหรือการสวมบทบาทที่ท้าทาย ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการฟังเชิงลึกและการสื่อสารอย่างเห็นอกเห็นใจในสภาวะที่ผ่อนคลาย ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในมิติทางความสัมพันธ์อย่างเป็นธรรมชาติ

นอกจากนี้ นัยยะสำคัญอีกประการหนึ่งคือการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการสะท้อนตนเอง (self-reflection) อย่างเป็นระบบในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยผู้ออกแบบหลักสูตรต้องจัดสรรเวลาและเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนการเปลี่ยนแปลงที่

เกิดขึ้นในมิติภายในของตนเอง เช่น การใช้สมุดบันทึกการเรียนรู้ (learning journal) หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อยหลังจากทำกิจกรรมการแสดงเสร็จสิ้น กระบวนการเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกฝนเข้ากับบริบทการทำงานหรือการดำเนินชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและมีองค์รวมสูง การออกแบบการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับมิติภายในจึงไม่ใช่เพียงการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน แต่เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เปลี่ยนผ่านผู้เรียนไปสู่การเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์และมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นคงและเป็นองค์รวม

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนรู้เชิงการแสดงผ่านมุมมองมิติภายใน ซึ่งประกอบด้วยมิติกายภาพ มิติทางความคิด มิติทางอารมณ์ และมิติทางความสัมพันธ์ โดยผลการสังเคราะห์นี้สอดคล้องและเสริมสร้างความเข้าใจในงานวิจัยและแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ดังจะอภิปรายในประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. การบูรณาการศาสตร์การแสดงกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

กรอบแนวคิดที่นำเสนอเน้นย้ำถึงการใช้ศาสตร์การแสดงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย และคณะ (2563) ที่พบว่าการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยเพิ่มความมั่นใจและความสามารถในการสื่อสารที่เป็นธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (performance-based learning) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและแสดงออกในสถานการณ์จำลอง นอกจากนี้ Menggo (2022) ยังยืนยันว่าการประเมินเชิงปฏิบัติ (Performance-based assessment) ส่งผลต่อการเพิ่มความสามารถในการพูดอย่างมีนัยสำคัญ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในตนเอง ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับมิติภายในที่บทความนี้ให้ความสำคัญ

2. กลไกการเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก (inside-out transformation)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการสร้างความตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) ผ่านเทคนิคการแสดง เช่น บทพูดในใจ (inner monologue) และการสวมบทบาทสมมติ (role play) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสำรวจและปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางความคิดและอารมณ์จากภายใน ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกที่ยั่งยืน แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจาก Walther (2020) ที่นำเสนอพหุวิทยาการเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์จากภายในสู่ภายนอก (social change from the inside out) โดยเน้นว่าการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงและยั่งยืนต้องเริ่มต้นจากโครงสร้างทางความคิดและอารมณ์ภายในของบุคคล นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ (social and emotional learning - SEL) ที่เน้นการสร้างความตระหนักรู้ตนเองเป็นหัวใจสำคัญ ก็สอดคล้องกับมิติภายในที่บทความนี้กล่าวถึง (Wallace Foundation, 2023)

3. ความสำคัญของการสร้างพื้นที่ปลอดภัยเชิงจิตวิทยา (psychological safes space)

การที่ศาสตร์การแสดงถูกนำมาบูรณาการเข้ากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่กิจกรรมการแสดงสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการทดลองและเผชิญกับความล้มเหลวได้อย่างปลอดภัย แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิด inside-out schools ที่เน้นการสร้างพื้นที่ปลอดภัยเชิงจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวม (Sam Goldstein, 2025) การสร้างความไว้วางใจและการสะท้อนตนเอง (self-reflection) อย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จากการฝึกฝนเข้ากับมิติภายในของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ก้าวข้ามขีดจำกัดของทักษะเฉพาะด้านไปสู่การเป็นผู้เรียนที่เป็นองค์รวมและมีความฉลาดทางอารมณ์ (emotional intelligence) อย่างแท้จริง

4. การพัฒนาแบบองค์รวมและผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

การบูรณาการมิติภายในเข้ากับกระบวนการพัฒนาผู้เรียนผ่านศาสตร์การแสดง ไม่ได้เป็นเพียงการเพิ่มพูนทักษะการสื่อสาร แต่เป็นการสร้างกลไกการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและเป็นองค์รวม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหลากหลายบริบทวิชาชีพ เพื่อสร้างบุคคลที่มีความพร้อมทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างสมดุล การค้นพบนี้สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ Braun (2021) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินเชิงปฏิบัติกับการสื่อสารแบบอวัจนภาษา (non-verbal communication) ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของมิติกายภาพในการสื่อสาร และเสริมมุมมองว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสารควรครอบคลุมทั้งด้านวัจนภาษาและอวัจนภาษา

5. ข้อจำกัดและการวิพากษ์กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดที่นำเสนอในบทความนี้จะมีจุดแข็งในการอธิบายกลไกภายในของการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ แต่การนำกรอบดังกล่าวไปใช้ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดและประเด็นที่ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดนี้สังเคราะห์จากงานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมอบรมที่มีบทบาทเป็นผู้ตรวจประเมินในโครงการหนึ่ง ซึ่งอาจมีลักษณะเฉพาะทั้งในด้านแรงจูงใจ ความคาดหวัง และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากกลุ่มผู้เรียนในบริบทอื่น การสรุปว่ากระบวนการพัฒนามิติภายในจะเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันกับผู้เรียนทุกกลุ่มจึงอาจไม่ถูกต้องทั้งหมด ข้อค้นพบเหล่านี้มีลักษณะเป็นข้อเสนอเชิงแนวคิดที่รอการทดสอบเชิงประจักษ์ในวงกว้างยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ Mezirow (1997) ชี้ว่าการเรียนรู้เชิงเปลี่ยนแปลงมีเงื่อนไขเฉพาะบุคคลที่ทำให้ระดับและรูปแบบการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2. การเปลี่ยนแปลงในมิติภายในซึ่งเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อนและยังขาดเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานและตรวจสอบได้อย่างเป็นกลางในบริบทของการเรียนรู้เชิงการแสดง แม้ว่าสาขา SEL และ EQ จะมีเครื่องมือที่พัฒนาแล้ว เช่น Emotional Quotient Inventory (Bar-On, 1997) แต่เครื่องมือเหล่านั้นไม่ได้ออกแบบมาสำหรับบริบทนี้โดยตรง ทำให้ยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างเต็มที่ว่าการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้เกิดจากมิติภายในตามที่กรอบแนวคิดระบุ หรือเป็นผลจากปัจจัยอื่น เช่น บรรยากาศกลุ่ม คุณภาพของผู้อำนวยการเรียนรู้ หรือแรงจูงใจส่วนตัวของผู้เข้าร่วม

3. งานวิจัยในสาขาการแสดงบางชิ้นมีข้อเสนอแนะว่า การใช้กิจกรรมการแสดงเพื่อการพัฒนามนุษย์อาจมีผลที่ไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันในด้านความพร้อมทางจิตใจและประสบการณ์ชีวิต (Thompson, 2009) การตั้งความคาดหวังสูงเกินไปต่อกิจกรรมการแสดงในฐานะเครื่องมือสร้างการเปลี่ยนแปลงอาจนำไปสู่การการสรุปผลเกินกว่าหลักฐานที่มี ซึ่งขัดต่อความเป็นจริงที่การเปลี่ยนแปลงระดับมิติภายในไม่ได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคนในระดับและเวลาที่เท่ากัน

4. แม้บทความชิ้นนี้จะเสนอว่ากระบวนการพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างมิติทั้งสี่ในลักษณะองค์รวม แต่ความสัมพันธ์แบบ Dynamic Interaction ที่เกิดขึ้นจริงนั้นอาจซับซ้อนและไม่เป็นเส้นตรงเสมอไป Kolb (1984) ชี้ว่าการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มักวนซ้ำและไม่ดำเนินไปตามลำดับขั้นที่ตายตัว กรอบแนวคิดในบทความนี้จึงควรถูกมองว่าเป็นแผนที่เชิงแนวคิด (Conceptual Map) เพื่อการทำความเข้าใจและออกแบบการเรียนรู้ มากกว่าที่จะเป็นกฎเกณฑ์ตายตัวที่ผู้เรียนทุกคนจะประสบในลักษณะเดียวกัน

ข้อจำกัดเหล่านี้ไม่ได้ลดคุณค่าของกรอบแนวคิดที่นำเสนอ แต่ชี้ให้เห็นทิศทางการวิจัยที่จำเป็นในอนาคต โดยเฉพาะการพัฒนาเครื่องมือวัดมิติภายในที่เฉพาะเจาะจงกับบริบทการเรียนรู้เชิงการแสดง และการทดสอบกรอบแนวคิดนี้กับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายทั้งในด้านวัฒนธรรมองค์กร อาชีพ และระดับประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มเป้าหมายด้วย

บทสรุป

บทความนี้ได้นำเสนอกรอบแนวคิดที่อธิบายการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนรู้เชิงการแสดง โดยเน้นย้ำบทบาทสำคัญของมิติภายในในฐานะกลไกขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงแบบองค์รวมของผู้เรียน กรอบแนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้เชิงการแสดงเป็นปัจจัยนำเข้าที่กระตุ้นให้เกิดการทำงานของมิติภายในทั้งสี่ด้าน (กายภาพ ความคิด อารมณ์ และความสัมพันธ์) ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะการสื่อสารและสุขภาวะที่ดีขึ้น การศึกษาเน้นย้ำว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการฝึกฝนทักษะภายนอก แต่ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก โดยการส่งเสริมการรับรู้ตนเอง การจัดการอารมณ์ และการตระหนักรู้ต่อผู้อื่น การค้นพบนี้มีนัยสำคัญต่อการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงการแสดง โดยควรให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสำรวจมิติภายในและการสะท้อนตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพและเติบโตเป็นบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบกรอบแนวคิดที่นำเสนอในบทความนี้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงผสมผสาน เพื่อยืนยันความสัมพันธ์และบทบาทของมิติภายในในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

2. ศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารและมิติภายในในกลุ่มผู้เรียนที่มีพื้นฐานและบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ควรมีการพัฒนาเครื่องมือวัดมิติภายในที่เฉพาะเจาะจงและมีความเที่ยงตรง เพื่อใช้ในการประเมินผลการพัฒนาของผู้เรียนจากการเรียนรู้เชิงการแสดงได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กณกพชร เรื่องกรี. (2568). การพัฒนาผู้เรียนเชิงองค์รวมเพื่ออนาคต. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม*, *3*(6), 847-859.

มนธิรา บุญญวินิจ. (2024). *การประเมินผล การฝึกอบรม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ศักดิ์ชัย เอี่ยมกระสินธุ์, ชุติมา มณีวัฒนา, ผกามาศ จิรจารุภัทร, จีรวัฒน์ วันทา, และพัฒนา เอี่ยมกระสินธุ์. (2566). *การบูรณาการทักษะด้านการแสดงสู่การพัฒนาผู้ตรวจประเมิน* [รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์]. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

วิจารณ์ พานิช. (2562). *เรียนรู้องค์รวม สู่การเปลี่ยนแปลง*. สยามปริทัศน์.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 21). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรทยา สารมาศ, และ ปุณณรัตน์ พิชญไพบูลย์. (2563). ศิลปะเป็นฐานด้วยการเล่าเรื่องจากภาพเพื่อสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุ. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 8*(1), 164–175.

Agree, L. (2025, December 7). *Practical techniques for stress relief and emotional regulation*. drlenaagree.com. https://drlenaagree.com/releasing-tension-through-body-awareness-practical-techniques-for-stress-relief-and-emotional-regulation

Age, T. J. (2025). Performance-based assessment: A transformative approach to enhancing mathematics learning in Ubuntu classrooms across Sub-Saharan Africa. *European Journal of STEM Education, 10*(1), Article 4

Burke, L. A., & Hutchins, H. M. (2007). Training transfer: An integrative literature review. *Human Resource Development Review, 6*(3), 263–296.

Braun, E. (2021). Performance-based assessment of students' communication skills. *International Journal of Chinese Education, 10*(1), Article 22125868211006202. https://doi.org/10.1177/22125868211006202

Dierking, L. (2021, October 14). *Biological consciousness: Stress management through mindfulness and body awareness*. Obesity Action Coalition. https://www.obesityaction.org/resources/biological-consciousness-stress-management-through-mindfulness-and-body-awareness/

Tanja, M. (2025). *What are the 5 aspects of holistic development.* Empowered parents. https://empoweredparents.co/what-are-the-5-aspects-of-holistic-development/

Goldstein, S. (2025). *Creating inside-out schools: A blueprint for transformative education*. Sam Goldstein & Associates (Publisher).

Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books.

Hagen, U. (1973). *Respect for acting*. Wiley.

ICAHT. (2025). *What is holistic development? A deep dive into nurturing mind, body, and soul*. https://www.icaht.co.uk/

Kleemola, K., Hyytinen, H., & Toom, A. (2022). Exploring internal structure of a performance-based critical thinking assessment for new students in higher education. *Assessment & Evaluation in Higher Education, 47*(4), 586–599. https://doi.org/10.1080/02602938.2021.1923020

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.

Menggo, S. (2022). College students' perception of performance-based assessment in speaking class. *Journal of English Language Teaching and Linguistics, 7*(1), 125–136.

Mezirow, J. (1997). *Transformative learning: Theory to practice. New Directions for Adult and Continuing Education*, 1997(74), 5-12.

Miller, R. (1992). *What Are Schools For? Holistic Education in American Culture*. Holistic Education Press.

Nature. (2024). Quantifying the interrelationships between physical, social, and mental fitness. https://www.nature.com/articles/s44184-024-00078-7

ResearchGate.Yulhendri, Y. (2025). Teacher performance evaluation: A holistic approach to improving the quality of education in elementary schools. *Mimbar Sekolah Dasar, 12*(1).

Pinnacle Wellbeing. (2025). *Emotional intelligence: Enhancing interpersonal skills*. https://pinnaclewellbeing.co.uk/emotional-intelligence-enhancing-interpersonal-skills/

Susanto, R., Agustina, N., Mujazi, M., Yulhendri, Y., & Nasution, E. S. (2025). Teacher Performance Evaluation: A Holistic Approach to Improving the Quality of Education in Elementary Schools. *Mimbar Sekolah Dasar*, 12(2), 289–306. https://doi.org/10.53400/mimbar-sd.v12i2.86833

Torrence, B. S., & Connelly, S. (2019). Emotion regulation tendencies and leadership performance: An examination of cognitive and behavioral regulation strategies. *Frontiers in Psychology, 10*, Article 1486. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01486

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Walther, C. C. (2020). Perspectives—Social change from the inside out: The need for a new multidisciplinary paradigm. *Frontiers in Psychology, 11*, Article 576920. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.576920